

## АНОТАЦІЯ

*Хабюк А. Я.* Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2020.

**Актуальність дослідження.** У Законі «Про освіту» (2017) зазначено, що післядипломна освіта передбачає набуття нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей на основі здобутої вищої, професійної (професійно-технічної) або фахової передвищої освіти. Післядипломна освіта, яка охоплює спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації, стажування фахівців, є одним з важливих засобів удосконалення професійної майстерності вчителів закладів загальної середньої освіти. Особливий інтерес для нашого дослідження становить підвищення кваліфікації, що визначається як набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань.

Згідно із Законом «Про вищу освіту» (2014) післядипломну освіту здійснюють заклади післядипломної освіти або відповідні структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ. Підрозділи перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, інститути післядипломної освіти входять до структури закладу вищої освіти.

У сучасних умовах набуває актуальності підготовка та удосконалення професійної діяльності вчителя предмету «Захист Вітчизни», оскільки Україна знаходиться в стані війни. І те, що у закладах вищої освіти не організована спеціальна підготовка учителів для викладання «Захисту Вітчизни» на високому науково-методичному рівні створює низку труднощів у морально-психологічній і фізичній підготовці юнаків до служби в Збройних Силах України.

Пошук шляхів вдосконалення професійної діяльності вчителя предмету «Захист Вітчизни» на сучасному етапі пов'язані з невизначеністю зони такого

пошуку і багатоваріативністю рішень, оскільки учителями цього предмету працюють фахівці з різною професійною підготовкою (військовою, спортивною, технічною тощо), то проблема підвищення їхньої кваліфікації є особливо актуальною.

Під час підвищення кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» виникають специфічні проблеми, зокрема це відсутність відповідної системи навчання учителів, інтегрованих знань, умінь і навичок, їх основ. Методи і ресурси навчання, які застосовуються у вищій школі у контексті професійної підготовки х учителів, не відповідають сучасним педагогічним вимогам.

Учителі предмету «Захист Вітчизни» підвищують кваліфікацію не лише в інститутах післядипломної педагогічної освіти (ІППО), а й у процесі участі в роботі методичних об'єднань, на військових зборах, а також шляхом самоосвіти тощо

Система становлення особистості вчителя повинна забезпечувати йому можливість системного бачення педагогічної дійсності, що не розпадається на окремі ізольовані складові. Науковий пошук доцільно скеровувати на вивчення можливих шляхів інтеграції в змісті і формуванні системи професійної підготовки у вищому педагогічному закладі освіти. Це ж стосується і професійної діяльності вчителя.

Зміни, які відбулися з упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, пов'язані з відкриттям, розширенням і постійним зміцненням дистанційної освіти, знову ж таки, суттєво пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями та їх інтеграцією з традиційними.

Інтеграція традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» спрямована на забезпечення цілісності навчання на основі інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації. Суперечності між вимогами до вчителя предмету «Захист Вітчизни» та відсутністю підготовки такого вчителя до професійної діяльності; між можливостями інтеграції традиційних й інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації та недостанім рівнем розробленості її

теоретичних та методичних засад. окреслюють проблему дослідження можливостей інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

У науково-педагогічній літературі розглядаються питання засобів навчання нового покоління в комп'ютерно орієнтованому навчальному середовищі інтернет-підтримки професійної підготовки вчителя (Аніщенко, 2009; Біда, Кучай, Кучай, & Чичук, 2019; Биков, 2012; Васіна, 2004; Вертипорох, 2016; Головань, 2007; Гуревич, 2014; Жук, 2002; Кайдалова, 2011; Коваленко, 2017; Кравченко, 2017; Креденець, 2012; Кузьмінський, Кучай, & Біда, 2018; Марченко, 2013; Максимова, 2015; Процай, 2017; Олексюк, 2013; Радченко, 2012; Семаньків, 2019; Семчук, 2018; Шишкіна, 2013; Котко, 2013; Рашевська 2011), зокрема й проблеми змішаного навчання (Кривонос, 2015; Мамон 2015; Триус, 2012; Федорчук, 2002) тощо.

Важливе місце у науково-педагогічній літературі займають проблеми підвищення кваліфікації, серед яких застосування андрагогічного підходу до професійної перепідготовки вчителя (Буренко, 2005), використання інтернет-технологій у процесі підвищення кваліфікації вчителів (Захар, 2014), загальні питання підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (Зубко, 2002) та професійного розвитку вчителів загальноосвітніх шкіл (Mukan, Yaremko, Kozlovskiy, Ortynskiy, & Isayeva, 2019; Mukan, Myskiv, & Kravets, 2016), підготовка вчителя до інноваційної діяльності у системі післядипломної освіти (Козловська, 1999; Носкова, 2015, Сікорський, 2019) тощо.

Впровадженню інтеграційних процесів в освіті присвячені напрацювання дослідників, що висвітлюють такі проблеми як інтеграція методів навчання (Білик, 2009; Мачинська, 2017), інтеграційні процеси в професійній освіті (Козловський, 2018), розвиток інтеграції в освіті (Пастирська, 2011; Токарева, 2014) тощо. Технології навчання досліджували такі науковці як Беспалько (1989), Бондар (2003), Сікорський (2019), Стрельніков (2013), Смірнова (2015), Фадеева (2015), Янкович (2009).

Проблемі інтеграції технологій навчання присвячена незначна частина наукової літератури. Тут висвітлюються питання теоретико-методологічних

засад моделювання нових навчальних технологій у середніх закладах освіти (Сікорський, 2019), поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання іноземних мов (Горейчук, 2015), (Євсєєва, & Бабенко, 2015), традиційних та інноваційних технологій навчання української мови як чинника ефективного формування мовленнєвої компетентності майбутніх інженерів (Снігурова, 2017). До проблеми інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій зверталися закордонні фахівці, зокрема Bandhana (2012), Dziuban (2004), Earle (2002), Hansen (2015), Katz (2008), Moebs (2006), Newhouse, Trinidad, & Clarkson, (2011), Wang (2009).

Водночас, встановлено, що проблемам інтеграції змісту та форм навчання приділялась значна увага, про що свідчать результати аналізу науково-педагогічної літератури, у той час, коли технології навчання за інтегративного підходу до навчання – проблема малодосліджена. Таким чином, невирішеною залишається проблема наукового обґрунтування інтеграції традиційних та інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

Зазначене вище визначило актуальність досліджуваної проблеми та вибір теми дослідження **«Інтеграція інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».**

**Мета дослідження** полягає в теоретичному обґрунтуванні моделі інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та дослідно-експериментальній перевірці її ефективності.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання:**

- 1) проаналізувати можливості підвищення кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» як педагогічну проблему, визначити основні характеристики та стан інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у сучасній у підвищенні кваліфікації;
- 2) розробити концептуальні засади та побудувати модель інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» та визначити умови її

реалізації на практиці;

3) розробити шляхи впровадження моделі та методик інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни»;

4) експериментально перевірити ефективність розробленої моделі у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

**Об'єкт дослідження** – система підвищення кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

**Предмет дослідження** – теорія та методика інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

**Гіпотеза дослідження** – рівень професійної підготовки вчителя предмету «Захист Вітчизни» підвищиться за умови використання моделі, яка реалізується шляхом впровадження авторської методики за такими етапами: орієнтовна диференціація слухачів за рівнями (стаж, базова освіта тощо) та розроблення базового (інваріантного) курсу і варіативних курсів за рівнями диференціації; відбір інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій навчання й обґрунтування їх інтеграції; створення навчальних спецкурсів і відповідного науково-методичного забезпечення.

**Наукова новизна одержаних результатів** полягає у тому, що *вперше* обґрунтовано та *побудовано* модель інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни» та *експериментально перевірено* її ефективність на практиці; *обґрунтовано* методологічні підходи до інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» (інтегративний, диференційований та інформаційний), *виявлено* сутність професійної діяльності та особливості підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист Вітчизни»; *виявлено* специфічні проблеми підготовки вчителів предмету «Захист Вітчизни» (різна базова освіта учителів, викладання предмету вчителями інших дисциплін тощо) та можливості професійного розвитку вчителя у підвищенні кваліфікації; *обґрунтовано* доцільність використання

інтегративного підходу до інформаційно-комунікативних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни»; *визначено* концептуальні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у сучасній у підвищенні кваліфікації; *розроблено шляхи впровадження* моделі та *визначено умови її реалізації* на практиці.

*Уточнено* методичні аспекти викладання предмета «Захист Вітчизни» та вимоги до його викладання.

*Розроблено* етапну методику інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

*Набули подальшого розвитку* положення щодо професійного розвитку вчителів предмету «Захист Вітчизни», методичні основи інтеграції технологій навчання.

**Практичне значення дослідження** полягає в тому, що розроблено авторську методику та авторський спецкурс інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни». Методичними рекомендаціями та дидактичними матеріалами можуть послуговуватися керівники структурних підрозділів та викладачі закладів вищої освіти у процесі підвищення кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

Результати дослідження, матеріали публікацій, обґрунтована термінологія та база даних можуть використовувати вітчизняні науковці для здійснення подальших педагогічних досліджень у галузі неперервної професійної педагогічної освіти учителів загальноосвітніх шкіл тощо.

**Структура та обсяг дисертації.** Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (229 найменувань, з них 26 – іноземними мовами), 6 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 228 сторінок, з них 173 сторінки основного тексту, який містить 13 таблиць та 10 рисунків на 9 сторінках.

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт,

предмет, мету, гіпотезу, завдання і методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; висвітлено апробацію та впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувача та подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – **«Стан теорії та практики інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни»»** – проаналізовано теоретичні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» як педагогічну проблему, визначено ключові поняття дослідження та стан практики досліджуваної проблеми.

У другому розділі – **«Теоретичні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни»** – висвітлено особливості предмету «Захист Вітчизни» та вимоги до вчителя, обґрунтовано методологічні підходи до інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та визначено концептуальні засади інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни».

У третьому розділі – **«Модель інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та експериментальна перевірка її ефективності»** обґрунтована розроблена модель та методика інтеграції інформаційно-комунікаційних і традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителя предмету «Захист Вітчизни» та представлено результати дослідно-експериментальної перевірки ефективності методики інтеграції інформаційно-комунікаційних та традиційних технологій у підвищенні кваліфікації вчителів предмету «Захист Вітчизни».

Визначено перспективи подальших педагогічних досліджень.

**Ключові слова:** вчитель; інтеграція; інформаційно-комунікаційні технології; підвищення кваліфікації; предмет «Захист Вітчизни»; традиційні

## ABSTRACT

*Habiuk A. Ya.* Integration of Informational, Communicative and Traditional Technologies in Homeland Defence Teacher Advanced Training – Qualificative research paper as a manuscript.

The thesis for the Degree of Doctor of Philosophy in the specialty 015 – Professional education (by specialization). – Lviv Polytechnic National University. – Lviv, 2020.

**The research topicality.** The Law on Education (2017) states that postgraduate education implies the acquisition of new and improvement of previously acquired competences based on higher education, professional (vocational) or professional higher education. Postgraduate education, which suggests specialization, retraining, advanced training, internship of specialists, is one of the most important means to improve professional skills of school teachers. A particular interest of the current research is to improve qualification, which is defined as acquiring new and/or improving already mastered competences by a person within his/her professional activity or field of knowledge.

According to the Law on Higher Education (2014), postgraduate education is carried out by postgraduate education establishments or relevant structural units of higher education institutions and scientific institutions. The departments of retraining and advanced training of personnel, the institutes of postgraduate education are included in the structure of higher education institution.

In the current conditions, training and advanced training of the professional activity of a Homeland Defence teacher is a relevant topic, because Ukraine is at war. Thus, the absence of specialized training of Homeland Defence teachers at high scientific and methodic level forces a set of difficulties in the moral and psychological, as well as physical training of young men to the military service in the army of Ukraine.

At the current stage, the search of the ways to improve the professional activities of a Homeland Defense teacher is caused by the ambiguity of the domain of such search



and multi-variation of decisions, because teachers of this discipline are specialists with different professional competences (military, sport, technical, etc.), and the problem of their qualification improvement is particularly relevant.

Advanced training of a Homeland Defence teacher generates specific problems, particularly the absence of appropriate system of teacher learning, integrated knowledge, skills, and their fundamentals. Methods and resources of learning, which are used in the higher educational establishments in terms of professional training of teachers, do not meet the modern pedagogical requirements.

Homeland Defence teachers improve their qualification both at the Institutes of Postgraduate Pedagogical Education (IPPE), and in the process of participation in the work of methodic communities, at military meetings, as well as by self-education, etc.

The system of formation of the teacher's personality should secure the possibility of system comprehension of pedagogical activity, which is not broken into separate isolated components. The scientific search should be focused on the study of possible ways of integration in the content and formation of the system of professional training at a higher educational pedagogical establishment. The same is true for the professional activity of a teacher.

The changes, which have happened concerning the introduction of informational and communicative technologies, spreading and permanent improvement of distant learning, are related with informational and communicative technologies and their integration with traditional ones.

The integration of traditional, informational and communicative technologies with improvement of the qualification of Homeland Defence teachers is aimed to secure the integrity of learning based on consolidation of traditional, informational and communicative technologies in advanced training.

The contradictions between the requirements to a Homeland Defence teacher and the lack of such teacher training to conduct professional activity; between the integration opportunities of traditional, informational and communicative technologies in advanced training and insufficient development level of theoretical and methodic fundamentals outline the investigation problem of possible integration of traditional, informational and communicative technologies in advanced training of a Homeland

Defence teacher.

Pedagogical literature addresses new generation learning issues in a computer-oriented online learning support for future teacher training (Anishchenko, 2009; Bida, Kuchai, Kuchai, & Chychuk, 2019; Bykov, 2012; Vasina, 2004; Vertyporokh, 2016; Holovan, 2007; Hurevych, 2014; Zhuk, 2002; Kaydalova, 2011; Kovalenko, 2017; Kravchenko, 2017; Krednets, 2012; Kuzminskii, Kuchai & Bida, 2018; Marchenko, 2013; Maksymova, 2015; Protsay, 2017; Oleksyuk, 2013; Radchenko, 2012; Semankiv, 2019; Semchuk, 2018; Shyshkina, 2013; Kotko, 2013; Rashevskia 2011), including blended learning problems (Kryvonos, 2015; Mamon 2015; Tryus, 2012; Fedorchuk, 2002) and others.

An important place in the scientific and pedagogical literature is occupied by the problems of advanced training, including the use of pedagogical approach to professional retraining of teachers (Burenko, 2005), the use of the Internet technologies in the process of teacher training (Zakhar, 2014), the general questions of professional development of pedagogical personnel (Zubko, 2002) and professional development of the secondary school teachers (Mukan, Yaremko, Kozlovskiy, Ortynskiy, & Isayeva, 2019; Mukan, Myskiv, & Kravets, 2016), training of a teacher for innovative activity in the system of postgraduate education (Kozlovskia, 1999; Noskova, 2015, Sikorsky, 2019) and others.

The introduction of integration processes in education is considered in the work of researchers, who investigate such problems as the integration of teaching methods (Bilyk, 2009; Machynska, 2017), the integration processes in professional education (Kozlovskiy, 2018), the development of integration in education (Pastyrskia, 2011; Tokaryeva, 2014) and others. The learning technologies have been researched by such scholars as Bospalko (1989), Bondar (2003), Сікорський (2019), Strelnikov (2013), Smirnova (2015), Fadiyeva (2015), Yankovych (2009).

A small part of the scientific literature is devoted to the problem of integration of learning technologies. It highlights the issue of theoretical and methodological fundamentals of modeling of new learning technologies in schools (Sikorskyi, 2019), combination of innovative and traditional foreign language learning technologies (Horeychuk, 2015), (Yevsieyeva & Babenko, 2015), traditional and innovative

technologies of the Ukrainian language learning as a factor of effective speech competence formation of future engineers (Snihurova, 2017). The problem of integration of traditional, informational and communicative technologies has been addressed by foreign experts, in particular Bandhana (2012), Dziuban (2004), Earle (2002), Hansen (2015), Katz (2008), Moebs (2006), Newhouse, Trinidad & Clarkson, (2011), Wang (2009).

At the same time, it has been found that the problems of learning content and forms integration have received considerable attention, as evidenced by the results of the analysis of scientific and pedagogical literature, while the learning technologies in terms of integrative approach present the problem of little research. Thus, the issue of scientific substantiation of the integration of traditional, informational and communicative technologies in Homeland Defence teacher advanced training remains unresolved.

The above presented identified the topicality of the issue under study and the choice of the research topic – **Integration of Informational, Communicative and Traditional Technologies in Homeland Defence Teacher Advanced Training.**

**The research aim** lies in the theoretical substantiation of the model of integration of informational, communicative and traditional technologies in Homeland Defence teacher advanced training and the experimental verification of its effectiveness.

According to the research aim, the following **objectives** have been defined, particularly:

- 1) to analyze the opportunities of Homeland Defence teachers advanced training as a pedagogical problem, to define the main characteristics and conditions of integration of informational, communicative and traditional technologies in the modern advanced training;
- 2) to develop conceptual fundamentals and compose a model of integration of informational, communicative and traditional technologies in advanced training of Homeland Defence teachers and specify the conditions of its practical implementation;
- 3) to develop ways for implementation of the model and methodology of integration of informational, communicative and traditional technologies in advanced training of

Homeland Defence teachers;

4) to verify experimentally the effectiveness of the developed model in Homeland Defence teacher advanced training.

**The research object** – Homeland Defence teachers advanced training system.

**The research subject** – theory and methodology of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training.

**The research hypothesis** – the level of professional training of Homeland Defence teachers will increase if the model is used, which is implemented by introducing the author's methodology at the following stages: approximate differentiation of listeners by levels (experience, basic education and others) and the development of basic (invariant) course and variative courses according to differentiation levels; selection of informational, communicative and traditional learning technologies and substantiation of their integration; creation of special training courses and appropriate scientific and methodological support.

**Scientific novelty of the results obtained** lies in the fact that *for the first time* the model of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training is *substantiated* and its effectiveness is *experimentally verified* in practice; the methodological approaches to the integration of informational, communicative and traditional technologies in Homeland Defence teachers advanced training (integrational, differentiated and informational) are *argued*, the essence of professional activity and the peculiarities of advanced training of Homeland Defence teachers *are revealed*; specific problems of Homeland Defence teachers training *are identified* (different basic education of teachers, teaching of the subject by teachers of other disciplines and others) as well as the opportunities for professional development of teachers in advanced training; the expediency of using the integrative approach to informational, communicative and traditional technologies in Homeland Defence teachers advanced training *is substantiated*; the conceptual fundamentals of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training *are determined*; ways of implementation of the model *are developed* and the conditions for its implementation

in practice *are determined*.

The research *specifies* the methodic aspects of Homeland Defence course teaching and the course teaching requirements.

The author has *developed* the stage methodology of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training.

The fundamentals of professional development of Homeland Defence teachers, as well as the methodic base of learning technologies integration *have been further developed*.

**The practical value of the research** lies in the fact that the author's methodology and the special course of study of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training have been developed. The methodological recommendations and didactic materials can be used by the heads of structural units and teachers of higher educational institutions in the process of Homeland Defence teachers advanced training.

The research findings, publications, sound terminology, and databases can be used by domestic scientists to conduct further pedagogical research in the field of continuing professional pedagogical education of the secondary school teachers.

**The structure and volume of the thesis.** The paper consists of the introduction, three chapters, conclusions to the chapters, general conclusions, references (229 items, 26 of them are in foreign languages), 6 appendices. Total volume of the thesis is 228 pages, main content containing 173 pages. The paper includes 13 tables and 10 figures on 9 pages.

In the **introduction**, topicality and relevance of the research are substantiated; the relationship of the thesis with academic programs, curricula, themes is outlined; object, subject, aim, hypothesis, objectives, and methods of the research are defined; scientific novelty and practical significance of the obtained results are outlined; approbation and implementation of the research results are clarified; personal author's contribution is defined and structure of the submitted thesis is presented.

In the first chapter – **Conditions of Theory and Practice of Informational, Communicative and Traditional Technologies Integration in Homeland Defence**

**Teachers Advanced Training** – the author analyzes theoretical fundamentals of integration of informational, communicative and traditional technologies in advanced training of Homeland Defence teachers as a pedagogical problem, defines key concepts of the research and practice conditions of the studied problem.

In the second chapter – **Theoretical Fundamentals of Informational, Communicative and Traditional Technologies Integration in Homeland Defence Teachers Advanced Training** – the author highlights the peculiarities of Homeland Defence course of study and requirements to a teacher, argues methodological approaches to informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teacher advanced training and defines the conceptual fundamentals of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teacher advanced training.

In the third chapter – **Model of Informational, Communicative and Traditional Technologies Integration in Homeland Defence Teacher Advanced Training and Experimental Testing of its Efficiency** – the author argues the developed model and methodology of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teacher advanced training and presents results of the research and experimental testing of the methodology efficiency of informational, communicative and traditional technologies integration in Homeland Defence teachers advanced training.

The prospects of further pedagogical researches are defined.

**Keywords:** teacher; integration; informational and communicative technologies; advanced training; Homeland Defence subject; traditional technologies.

### **Список публікацій здобувача**

#### ***Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації***

*Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз*

1. Хабюк, А. Я. (2017а). Інтеграція технологій при навчанні природничо-математичних дисциплін у ВНЗ. *Молодий вчений*, 11(51), 452–456.
2. Даналакій, О. Г., & Хабюк, А. Я. (2017). Інтегроване навчання природничо-

математичних дисциплін у вищих навчальних закладах. *Молодий вчений*, 2(42), 475–478.

*Публікації у наукових фахових виданнях України*

3. Хабюк, А. Я. (2016а). Компоненти готовності викладачів до застосування ІКТ у процесі інформатизації освітнього процесу. *Обрії*, 2(43), 96–99.
4. Хабюк, А. Я. (2019а). Особливості фахової діяльності та професійної підготовки вчителя предмета «Захист Вітчизни». *Нова педагогічна думка*, 3(99), 51–54.

*Публікації у періодичних фахових виданнях інших держав*

5. Klyuchkovskaya, I. M., Tyutyun, L. A., & Khabyuk, A. Ia. (2019). Integrative approach to the use of information, communicative and traditional technology of learning in the context of continuing education. *Хуманитарни Балкански изследвания*, Т. 3, 3(5), 18–22.

***Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації***

6. Хабюк, А. Я. (2016b). Дидактичні умови інформатизації професійної освіти. *Проблеми підготовки педагогів для професійної освіти: теорія і практика: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (с. 237–238). Львів, Україна: ПП «Ощипок М.М.».
7. Хабюк, А. Я. (2017b). Сучасні тенденції розвитку E-LEARNING у вищих навчальних закладах. *Педагогіка: традиції та інновації: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції* (с. 126–129). Херсон, Україна: Видавничий дім «Гельветика».
8. Хабюк, А. Я. (2017с). Основні компоненти роботи з обдарованою молоддю у вищих навчальних закладах. *Сучасні тенденції розвитку науки (частина I): Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 77–79). Київ, Україна: МЦНД.
9. Хабюк, А. Я. (2017d). Особливості інтеграції технологій навчання природничо-математичних дисциплін у ВНЗ. *Формування професійно мобільного фахівця: європейський вимір: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції* (с. 268–271). Львів, Україна: ПП «Ощипок М.М.».
10. Хабюк, А. Я. (2017е). Система формування інформаційно-комунікативної

компетенції майбутнього фахівця. *Проблеми реформування педагогічної науки та освіти: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 189–191). Херсон, Україна: Видавничий дім «Гельветика».

11. Хабюк, А. Я. (2018a). Інноваційні педагогічні технології як ознака школи нового типу. *Сучасні наукові інновації (Частина II): Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 20–22). Київ, Україна: МЦНД.

12. Хабюк, А. Я. (2018b). Правові та соціально-етичні негативні наслідки використання ІКТ у сфері освіти. *Становлення і розвиток педагогіки: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 183–185). Херсон, Україна: Видавництво «Молодий вчений».

13. Хабюк, А. Я. (2018c). Інформаційні технології як один з пріоритетних напрямків удосконалення освітньої системи. *Актуальні питання педагогіки та психології: шляхи теоретичного і практичного вирішення проблем: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 24–25). Одеса: ГО «Інститут інноваційної освіти».

14. Хабюк, А. Я. (2019b). Інформаційні технології в освіті. *Інновації в освіті: сучасні методики та їх практичне застосування: Матеріали науково-практичної конференції* (с. 104–107). Херсон, Україна: Видавництво «Молодий вчений».

15. Хабюк, А. Я. (2019c). Сутність та особливості професійної підготовки вчителя предмету «Захист Вітчизни». *Управління в освіті: Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 268–270). Львів: Видавництво «Левада».